

Thema: Inclusief samenleven

19 september 2021

Voorbereid door Ds Marijn Vermet, Else Jongasma, Anita van Dijk, Einar Sies, Joke Vermeulen

Welkom

♪ Zo maar een dak (VL 572)

Bemoediging en groet

♪ Vrede voor jou (VL 944)

Inleiding op het thema: Inclusief samenleven

'Inclusief samenleven' is het thema van deze viering. Daarmee sluiten we aan bij het landelijke thema van de Vredesweek van 2021.

In een inclusieve samenleving worden mensen niet uitgesloten, wat ook hun huidskleur, cultuur, gebruiken, morele opvattingen zijn, hebben mensen oog voor elkaar.

Zonder een inclusieve samenleving kan er geen vrede zijn, staat er in de toelichting bij het thema.

Maar we weten allemaal dat zo'n inclusieve samenleving hoogstens hier en daar en voor even bestaat, maar meestal helemaal niet. Dagelijks lezen we in de kranten en zien we op de TV hoe het mis kan gaan, hoe vluchtelingen geweerd worden, mensen met een andere mening verketterd worden, hoe lbgti-mensen worden gediscrimineerd, getreiterd of erger, hoe mensen zich terugtrekken op hun eigen gelijk, hoe politieke partijen elkaar uitsluiten.

En wij? Hoe zijn wij in dit opzicht? U en jij en ik?

De ondertitel bij het thema van de vredesdienst, die ook op het voorblad van de liturgie staat vraagt daar uitdrukkelijk naar: 'Wat doe jij in vredesnaam?'.

Over 'inclusief samenleven' en wat wij daar 'in vredesnaam aan doen', gaat het in deze viering.

Om het in de woorden van de overweging te zeggen:

Bij ieder 'wij' ontstaat een 'zij'. Als we op weg willen zijn naar een inclusieve samenleving, is het goed om je dit te realiseren en te werken aan verbindingen tussen wij en zij ...op ieder terrein.

Daarover willen we vandaag nadenken en elkaar bevragen.

Gebod

♪ Voor kleine mensen is hij bereikbaar (VL 76) (refrein - couplet 1- refrein - couplet 2 - refrein)

Lezing: [Leviticus 19:33-34](#)

♪ Dat wij onszelf gewonnen geven (Liedboek 816)

Lezing: [Johannes 8: 1-11](#)

♪ Deze wereld omgekeerd (VL 522) (couplet 1 en 2)

Overweging

Zusters en Broeders,

Bij ieder wij, ontstaat een zij.

Dit besef rekening ik tot de kern van de inleiding die de organisatie Pax over het thema van de vredesweek schreef.

Wat doe jij? In Vredesnaam. Op weg naar een inclusieve samenleving.... Bij ieder wij, ontstaat immers een zij.

Als we op weg willen zijn naar een inclusieve samenleving, is het goed om je dit te realiseren en te werken aan verbindingen tussen wij en zij, op ieder terrein.

Bij ieder wij, ontstaat een zij,

En ik denk dat het “wij” van onze geloofsgemeenschappen, het Ekklesia ‘wij’ en het Doopsgezinde ‘wij”, elk op zijn eigen wijze de strijd met het wij/zij denken is aangegaan.

De Ekklesia, is vanaf het begin een principiële Oecumenische Beweging, de verschillen tussen protestant en katholiek overstijgend en daarmee de ‘hokjesmentaliteit’ van de jaren 60 en 70. En de Doopsgezinden, een geloofsgemeenschap, die vanaf reformatie de kracht vaak in het isolement zocht, de stille in den lande, maar in Nederland mede onder invloed van het modernisme ook meer en meer naar buiten open ging. Zo waren de Doopsgezinden 1 van de eerste geloofsgemeenschappen waar vrouwen ook voorganger konden worden en homoseksuelen konden trouwen.

En juist daarom is het prachtig en verbinden om als Doopsgezinden en Ekklesia deze vredeszondag te vieren, bruggen te bouwen, grenzen te beslechten en samen te werken aan en te bidden voor meer inclusiviteit.

De voorbereidingsgroep heeft bij het thema van deze viering mooie teksten uitgezocht. En ik wil beginnen bij de evangeliëlezing, uit Johannes 8. Een lezing die wel bekend staat als de lezing over de overspelige vrouw, maar die overspelige man? Hoe zit het daar mee?

Daar horen we niets over.

Veelzeggend natuurlijk, ten hemel schreiend!

We zouden eens de discussie moeten aangaan met de auteur van het evangelie van Johannes. En als we dan toch bezig zijn...Hoe komt het eigenlijk dat deze tekst wel in het uiteindelijke Johannes evangelie is terecht gekomen, maar niet voorkomt in alle handschriften die gevonden zijn?

U moet zich namelijk voorstellen dat er verschillende handschriften van het Johannes evangelie gevonden zijn, waarvan er maar een paar de evangeliëlezing bevatten die we vanmorgen lazen. En toch is dit verhaal rond het jaar 400 wel canoniek verklaart, behoort het officieel tot de Bijbelse geschriften.

Maar het verhaal gaat, dat ons verhaal over de vrouw die dreigde gestenigd te worden en Jezus die zegt: ‘Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen’ Veel kerkleiders en machthebbers een doorn in het oog was.

En waarom?

Niet alleen vanwege het specifieke vergrijp van overspel,

het beroep op de wet van Mozes En die ronduit gruwelijke de strafmaat van een taliban kaliber. Ja, ook daarmee is geworsteld, want het is wel bekend is dat mensen tot in de Middeleeuwen nog vanwege overspel gestenigd werden. Hoe gruwelijk.

Maar het probleem raakt dieper:

Want die uitspraak van Jezus : 'Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen' Kon ook, algemener uitgelegd worden en verworden tot een oproep tot anarchie...

'Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen'

Kan worden tot: Alleen 'Wie zonder zonde is, zegt er maar wat van' en dat uit de Mond van Jezus. Maar kunnen we elkaar dan helemaal niets meer aanzeggen?

Was de gedachte. Wetten en regels zijn toch ook uitermate waardevol? We hebben als mensen en als maatschappij toch behoefte aan onderscheid tussen goed en kwaad? Mensen moeten toch ook veroordeeld kunnen worden?

Hoe zou Jezus deze uitspraak bedoeld hebben?

We zullen het helaas nooit helemaal weten.

Maar wat ik wel weet is dat we onszelf bij tijd en wijle kunnen identificeren met de verschillende personen in dit verhaal.

- Soms hebben we iets gedaan wat we beter niet hadden kunnen doen en worden we door wie dan ook en niet in het minst door onszelf veroordeeld. Dan voelen we ons als de vrouw
- Soms hebben we het gevoel dat we moeten opkomen voor wat recht is volgens de wet. En een strafmaat hebben we misschien ook wel in ons hoofd. Dan zijn we als de farizeeën, overigens waarschijnlijk vaak een stuk humaner opereerden dan het Nieuwe Testament ons wil laten geloven
- En soms zijn we vergevingsgezind, uit Naam van de Eeuwige. 'Wie zonder zonde is...'

Maar het grootse gevaar is misschien wel, om bij het thema van deze vredesweek te blijven. Dat de daders die soms ook slachtoffer zijn, rechters en verzoeners niet meer met elkaar spreken. En elkaar op de proef willen stellen...net als de Farizeeën bij Jezus in de gelijkenis.

Want bij ieder Wij ontstaat een Zij...

En de grenzen tussen Wij en Zij laten zich met morele argumenten vaak maar moeilijk beslechten. Als we een ander proberen te overtuigen door haar of hem onze inclusieve ethische waarden in de maag te splitsen/ ons slachtofferschap of juist ons gevoel voor recht en orde, dan is dat bepaald niet eenvoudig. Er is grote kans dat het zijn hart niet of onvoldoende raakt.

Heeft u het wel eens geprobeerd? Of was u ooit slachtoffer van een 'moraalridder'? En toch is er wel beweging mogelijk in de standpunten die mensen innemen.

Ik zal nooit vergeten dat ik een paar jaar geleden in de Mennonite Church/ de Doopsgezinde Kerk van Boston was en dat een potentiële nieuwe predikant er kritisch werd bevraagd op zijn visie op Homoseksuele Relaties en de mogelijkheid om die in kerkelijk verband te laten zegenen. Hij kwam van het platteland en mensen uit de

‘Verlichte Mennonite Church’ van Boston vreesden dat er wel eens conservatief christelijke waarden op zou kunnen nahouden.

De nieuwe predikant aarzelde toen niet om zijn visie en zijn persoonlijke ontwikkeling daarin op zijn eigen biografie te betrekken. Met tranen in zijn ogen zei hij vroeger altijd gemeend te hebben dat er geen zegen kon rusten op homoseksuele relaties en hij vertelde daarbij nog iets over zijn opvoeding.

Totdat zijn zoon hem vertelde homoseksueel te zijn eerst met zijn gevoelens geworsteld te hebben, maar nu een relatie met een vriend te hebben. Toen veranderde zijn visie. Hij vond hij het verschrikkelijk om te horen dat zijn zoon hem niet eerder over zijn homoseksualiteit verteld had.

Toen opende zijn wereld, van strikte regels en starre meningen rond dit onderwerp. En zo vertelde hij:

‘Inmiddels heb ik de relatie van zijn zoon en man mogen inzegenen in een kerkelijke viering. En ik ben er trots op, dus als er hier in de gemeente nog belangstelling is?’

Bepaald indrukwekkend was deze getuigenis, ik zie het nog voor me. En de man, die achteraf de hoofdredacteur van Pink-Menno bleek te zijn en die naast mij zat was zichtbaar onder de indruk.

Het geheim van deze bekering zit hem in het delen van een persoonlijke ervaring door de zoon, niet in een morele les.

En ik denk dat het voor meer bekeringen geldt. Want mensen hun ervaringen delen en werkelijk open staan voor elkaar en elkaars ervaringen worden bruggen gebouwd.

Toen ik de Missionaire werker van de Lutherse kerk in Tanzania vroeg of de bekering van moslims niet veel spanningen opriep. Vertelde hij mij over zijn broer die moslim was en lachte er ook bij. Samen vierden ze de religieuze feesten van zowel christenen als moslims van harte, want zending/missie begint toch met het vieren van Gods verbindende liefde zo stelde hij.

En die verbindende Liefde was ook voelbaar bij de voorzitter van de dorpsraad van een dorp in Zeeuws-Vlaanderen, toen zij hoorde dat er in Zeeuws-Vlaanderen wellicht een AZC zou worden geopend. Geen harde woorden door van haar, wel veel openheid in tegenstelling tot de geluiden uit andere dorpen, omdat er in het verleden positieve ervaringen waren opgedaan met een eerder AZC in het dorp.

Ontzettend belangrijk om de verbindende ervaringen van mensen serieus te nemen en die tot klinken te brengen, juist in geloofsgemeenschappen als de onze. Dat wat mensen verbindt hier steeds weer op mag lichten, bij voorkeur Verhaalvorm!

Tot slot nog een los eindje uit de evangelielezing. Want in het evangelie lezen we een zin die ons nog met een vraag zitten

‘Jezus bukte zich en schreef met zijn vinger op de grond.’ Johannes legt niet uit waarom Jezus dat deed en vertelde ook niet wat hij schreef. In de loop van de geschiedenis is hier volop over gespeculeerd en in een oud evangelieboek uit de 11de eeuw vinden we één van de vele antwoorden.

De samensteller heeft bij dit evangeliëverhaal een miniatuur geplaatst. Volgens dit kleine kunstwerkje heeft Jezus deze woorden op de grond geschreven: 'terra terram accusat'. Dat wil zeggen: de aarde klaagt de aarde aan, de aarde veroordeelt de aarde.

Het zou zo geweest kunnen zijn, want aanklagen en veroordelen zijn aardse, alledaagse handelingen. Zo gewoon, iedereen moet toch proberen zijn pad te banen door een ingewikkelde en verwarrende wereld. Dus, ieder op zijn eigen manier scheidt het kaf van het koren en de schapen van de bokken en een wij van een zij.

In het evangeliëverhaal gaat het om de beoordeling van huwelijkstrouw en overspel. De schriftgeleerden en de farizeeën hebben er oude opvattingen over: overspel is een doodzonde. Onze tijd is gelukkig anders.

Maar ook wij hebben vaak onze opvattingen over relaties, en ook wij spreken, als het moet, onze oordelen en veroordelingen uit: dit is goed, dat is slecht; dit is onderdrukkend, dat is geëmancipeerd; dit is natuurlijk, dat is tegennatuurlijk. belanden we niet in een chaos, wanneer we het zouden nalaten om te oordelen?

Dat kan zo zijn. En toch, toch wapent het Johannes-evangelie ons tegen alle soorten van aardse gewoonheid en noodzakelijkheid steeds, weer met een vreemde, een bovenaardse stem

Die zich weinig lijkt te bekommeren om regels en wetten.

'Wat vindt u nu van het gedrag van deze vrouw?', vragen de schriftgeleerden aan Jezus. Maar het antwoord dat ze zouden willen horen, blijft uit. Jezus start geen discussie over moraal.

Hij zwijgt en hij concentreert zich. Hij buigt zich voorover en schrijft met zijn vinger op de grond. woorden uit de hemel, van een volstrekt andere orde.

"De aarde veroordeelt de aarde' 'terra terram accusat'

Jezus sluit zich af van de orde van de discussie en opent zich voor de ware orde, die van Gods liefde voor ieder mens...

Dat we die steeds, ook weer mogen zien.

En vandaaruit de ruimte mogen zoeken voor meer inclusiviteit op deze aarde.

Waar mensen allemaal verschillend zijn, hun eigen talenten en kwaliteiten hebben, en hun eigen fouten maken

Ja, bij ieder wij ontstaat wellicht een zij...

Maar tegelijkertijd: Waren we niet allen ooit ook een zij, en vreemdeling? Dat is waar de tekst uit Deuteronomium ons aan herinnert.

Ja, bij ieder wij ontstaat wellicht een zij...

Maar tegelijkertijd...Ben ik pas ik, Door jij, jij,jij, jij, jij

Amen

♪ Deze wereld omgekeerd (VL 522) (couplet 3)

Open ruimte

Voorbeden

♪Tafelgebed: Sacrament van hoop (VL674)

Breken en delen

♪Onze Vader (VL 849)

Verhaal: Wachten

'Waar wachten we op?' vraagt mol. Hij is net uit zijn hol gekomen en knippert uit gewoonte met zijn ogen. Worm en vlieg staan zwijgend naast hem.

'Nou waar wachtte we eigenlijk op?', herhaalt mol ongeduldig. 'Is het altijd zo donker hier? Of alleen vandaag?' Worm en vlieg zwijgen nog steeds. Ze kijken zonder iets te zien. Het is pikdonker.

'Tja', zegt worm om toch maar iets te zeggen. 'Tja'.

Vlieg is nog steeds stil, maar plotseling wappert ze met haar vleugels. 'Niks 'tja' zegt ze.

'Denk je dat we daarop zitten te wachten?' Ze rekt zich uit en het lijkt wel of ze groeit en of ze een beetje oplicht.

'WE wachten op licht', zegt ze tegen mol. 'Ik denk dat ik aan de slag moet – en jij ook', zegt ze tegen worm.

Terwijl ze praat wordt ze steeds lichter en voor je het weet is ze niet meer gewoon 'vlieg', maar 'vuurvlieg' geworden. En worm? Die verandert langzamerhand in 'gloeiworm'. Alleen mol is nog gewoon mol, maar nu kan hij wel zien. Omdat vuurvlieg en gloeiworm alles lichter maken.

'Wachten', zegt vuurvlieg nog, 'je moet gewoon aan de slag gaan. Licht wordt het niet vanzelf.'

♪Geef vrede, Heer, geef vrede (Liedboek 1010)

Zegenbede (Jan Opbergen)

Dat er licht mag zijn.

licht in onze ogen:

dat we elkaar zullen zien
zo goed als nieuw.

Licht in onze harten:

dat wij ruimte scheppen,
plaats maken voor velen.

Licht in onze gedachten:

dat wij komen tot nadenken
en eerlijk besluiten.

Licht in onze huizen:

dat er vriendschap en
gastvrijheid zullen heersen.

Licht in de omgang:

dat we te zien zijn,
niet verborgen voor elkaar.

Licht op onze wegen:

dat wij niet dwalen en
elkaar tot doolhof zijn.

Licht in alle uithoeken:

dat we nergens het kleine
vergeten, verdonkeremen.

Licht op deze plaats,

om elkaar bij te lichten,
elkaar toe te schijnen
met geloof in Hem

die eens geroepen heeft:

'Ik ben het licht der wereld!'

♪Er is nog zomer en genoeg (Als daar muziek voor is 76)